

Громадська організація «Вінницька обласна асоціація фармацевтів «КУМ ДЕО»
Івано-Франківський національний медичний університет
Національний фармацевтичний університет, м. Харків
Донецький національний медичний університет

ЩОРІЧНИЙ МІЖРЕГІОНАЛЬНИЙ VI ФОРУМ ФАРМАЦЕВТІВ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

**щорічний міжрегіональний I конгрес
фармацевтів з міжнародною участю
«СУЧАСНІ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНІ ПИТАННЯ
ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ
У РОЗВИТКУ ПРАЦІВНИКІВ СИСТЕМИ ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ»**

конкурс «Фармацевт звучить гордо!»

(15–16 вересня 2025 р., м. Вінниця)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**Вінниця
2025**

Електронне видання мережне

Редакційна колегія: Просяник Л.Ф., Яцишин Р.І., Грицик А.Р., Кузнєцова В.Ю., Суріков О.О., Шпичак О.С., Єрмолаєва М.В., Хоменко В.М., Зелінський А.М., Виноградська Ю.В., Криськів О.С.

Захід внесено до Переліку заходів БПР 2025 року, № 1013406

М50 **Щорічний** міжрегіональний VI форум фармацевтів з міжнародною участю. Щорічний міжрегіональний І конгрес фармацевтів з міжнародною участю «Сучасні медико-фармацевтичні питання підвищення професійних компетенцій у розвитку працівників системи охорони здоров'я в Україні». Конкурс «Фармацевт звучить гордо!» (15–16 вересня 2025 р., м. Вінниця) : збірник матеріалів / ГО «Вінницька обласна асоціація фармацевтів «КУМ ДЕО», Івано-Франківський національний медичний університет, Національний фармацевтичний університет, Донецький національний медичний університет. – Електрон. дані. – Вінниця : ГО «Вінницька обласна асоціація фармацевтів «КУМ ДЕО», 2025. – 364 с. – Назва з тит. екрана.

Для широкого кола практичних, наукових і науково-педагогічних працівників, що займаються виробництвом, оптовою і роздрібною реалізацією лікарських засобів, управлінням у галузі фармації, дослідженнями фармацевтичного ринку, розробкою й впровадженням нових препаратів, підготовкою й підвищенням кваліфікації спеціалістів фармації, громадською і професійною діяльністю у фармацевтичній галузі.

Редколегія не завжди поділяє погляди авторів.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

Матеріали подаються мовою оригіналу.

УДК 615.1:005.745(043)

© ГО «Вінницька обласна асоціація фармацевтів «КУМ ДЕО», 2025

Трансформація ролі фармацевта у системі охорони здоров'я через упровадження моделі «сімейний фармацевт»

Москвитенко А.Д., Сахнацька Н.М., Косяченко К.Л.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ

nataliya.sakhnatskaya@gmail.com

Вступ Сучасні тенденції у сфері охорони здоров'я демонструють розширення функцій фармацевта – від традиційного відпуску лікарських засобів до активної участі у профілактиці, моніторингу та менеджменті терапії пацієнтів. Одним із інноваційних напрямів є модель «сімейного фармацевта», яка передбачає персоніфікований фармакотерапевтичний супровід, взаємодію з лікарем та довготривале партнерство з пацієнтом. У світі ця модель набуває популярності, підтверджуючи свою ефективність у підвищенні прихильності пацієнтів до лікування та скороченні витрат на охорону здоров'я, що робить її особливо актуальною для впровадження в Україні в умовах реформування системи охорони здоров'я.

Метою дослідження є аналіз міжнародного досвіду та обґрунтування можливостей упровадження моделі «сімейний фармацевт» в Україні як інструменту трансформації ролі фармацевта.

Матеріали та методи. Дослідження базується на аналізі наукових джерел, опублікованих у міжнародних базах даних PubMed, Scopus та Google Scholar, що висвітлюють концепцію «сімейного фармацевта» та сучасні підходи до розширення професійної ролі фармацевтів.

Результати. У листопаді 2017 року у Бельгії стартувала модель “Family Pharmacist” – фармацевт, який курирує пацієнтів з хронічними захворюваннями, у межах якої використовується термін «консультуючий фармацевт» (pharmacien de référence). Такий спеціаліст закріплюється за пацієнтом із хронічними захворюваннями та виконує функції «сімейного фармацевта»: веде його фармацевтичне досьє, виступає основною контактною особою з питань лікарських засобів і співпрацює з сімейним лікарем. За надання цієї послуги фармацевт отримує щорічну оплату від держави у розмірі близько 31,80 € на одного пацієнта. Перша хвиля реалізації дала змогу в 2017 році залучити понад 400 000 пацієнтів. За перший рік понад 650 000 пацієнтів скористалися послугою. Сьогодні послугою користуються понад 1 млн осіб (з населенням близько 11 млн), що підтверджує її ефективність. Аналіз результатів першого року впровадження показав поширені помилки, зокрема недотримання часу прийому ліків пацієнтом, неправильне дозування, лікарські взаємодії та дублювання препаратів, що підкреслює значний внесок моделі у підвищення безпеки фармакотерапії.

У Японії з 1998 року діє програма «My Pharmacy / My Pharmacist», запроваджена Японською фармацевтичною асоціацією з метою підвищення безпеки та якості фармакотерапії. Її суть полягає в тому, що пацієнт обирає одну аптеку та закріплюється за конкретним фармацевтом, який веде персональне фармацевтичне досьє, здійснює моніторинг ефективності й безпеки лікування,

відслідковує можливі лікарські взаємодії та надає рекомендації щодо раціонального використання лікарських засобів. Такий підхід забезпечує безперервність фармацевтичної опіки, формує довіру між пацієнтом і фармацевтом та сприяє підвищенню прихильності до лікування. Дослідження засвідчують, що індивідуалізовані послуги, які надають «сімейні» фармацевти, значно підвищують задоволеність пацієнтів і знижують ризик помилок у фармакотерапії, водночас позитивно сприймаються і лікарями як додатковий рівень контролю за безпекою призначень.

У Португалії спостерігається тенденція до інтеграції фармацевтів у систему первинної медичної допомоги шляхом залучення їх до складу міждисциплінарних команд. У межах пілотних проєктів фармацевти разом із лікарями та медичними сестрами здійснюють комплексний огляд призначеної фармакотерапії, виявляють випадки поліфармації, потенційні лікарські взаємодії та дублювання призначень, а також розробляють спільно з лікарем схеми лікування. Діяльність фармацевтів передбачає доступ до медичної документації пацієнтів і активну участь у процесі «медикаментозного узгодження» лікарських засобів (*medicines reconciliation*). Попри те, що статус *farmacêutico de família* не має офіційного нормативного закріплення, національні реформи первинної медичної допомоги створюють сприятливі умови для розширення участі фармацевтів у менеджменті фармакотерапії та профілактичних заходах. Важливим чинником розвитку цього напрямку є роль громадських аптек, які відповідно до португальського законодавства несуть відповідальність за якість фармацевтичних послуг, зокрема у сфері оптимізації медикаментозного лікування.

Впровадження моделі «сімейного фармацевта» в Україні може підвищити якість фармакотерапії завдяки безперервному супроводу пацієнта, своєчасному виявленню проблем з лікарськими засобами та зростанню прихильності до лікування. Це сприятиме розвантаженню лікарів первинної ланки та покращенню міжпрофесійної взаємодії. Основними викликами є відсутність нормативно-правової бази, яка б закріплювала статус «сімейного фармацевта» та визначала механізми його інтеграції у систему первинної медичної допомоги, невизначеність механізмів фінансування, обмежений обмін медичною інформацією між лікарями і фармацевтами. Додаткові труднощі створює неоднорідний рівень підготовки кадрів та недостатня обізнаність населення щодо потенційної ролі фармацевта як консультанта і партнера у лікуванні.

Висновки. Міжнародний досвід Бельгії, Японії та Португалії підтверджує ефективність моделі «сімейного фармацевта» у підвищенні прихильності пацієнтів до лікування, зниженні ризику медикаментозних помилок і покращенні якості фармакотерапії. Впровадження цієї моделі в Україні має потенціал для оптимізації лікування, розвантаження лікарів первинної ланки та зміцнення міжпрофесійної взаємодії. Разом із тим, для реалізації необхідне нормативно-правове врегулювання, визначення механізмів фінансування, забезпечення належної підготовки фармацевтів та підвищення обізнаності населення щодо їхньої розширеної ролі у системі охорони здоров'я.